

133

Fr. H. Kreitzwaldi
Eesti NSV Riikil
Raamatukogu

SP, 11.850

KEVADIK

NR. 1
1934

JF

Kaanelõige — Johannes Feldman'ilt.
Esilehelõige — Valentin Birk'ilt.

SISU: *13743*

- Johannes Selliov: Vabadusevangeelium.
La victoire: Kevadikule.
Heinrich Mark: Kümme aastat „Kevadikku“. Artikkel.
Johny Nael: Eduard Wildele mõeldes.
Johannes Barbarus: Järelhüüd Eduard Wildele.
Luuletis.
Juhan Tork: Karakterist ja karakteri kujundamisest.
Artikkel.
Leo Mõtus: Viibe unustusse. Luuletis.
Palle Pede: Õhtu. Luuletis.
Juhte kohtadelt: Johannes Jaagund, Astrid Trulli, Aleksei
Jürgens.
Hääd kirjandust.
Otto Ibius: Uuest elevusest üliõpilaskarskusliikumises.
Liidu kroonikat.
- 126.750*

VI noortegelaste kursus,

mis peeti 28.—31. XII 1933 Tartus E. Karskusliidu ruumes, õnnestus hästi. 21 tunni jooksul loeti 16-dest aimest. Registreeritud osavõtjaid oli 60 (pääle nende juhuslikud kuulajad) — Tartust, Tallinnast, Narvast, Paidest, Pärnust, Põltsamaalt, Viljandist, Väike-Maarjast j. m., kes kõik pidevalt ning hoolega tööst osa võtsid.

Noorte kunstinumbrina

ilmub „Kevadik“ nr. 3 — mais. See kujuneb seda huvitavamaks ja väärtuslikumaks, mida enam noori sääl oma loominguga esineb. Toimetus palub kõiki endi luuletisi, jutustisi, dramaatilisi katseid, följetone, artikleid kunsti- ning kirjandusküsimuste kohta, igasuguseid lõikeid (linool-, puu- jne.) ja muid, mis võiksid avaldamist leida „Kevadiku“ kunstinumbris, ära saata hiljemalt 1. maiks. Kui saabub kaastööd suuremal määral, siis antakse mainitud kunstinumbrina välja kaksiknumbrina (nr. 3/4), täh. 32-lk-lisena — sarnaselt varemate aegade suvialbumeile.

Kõik noored värsisepad, proosa-katsetajad ja taideharrastajad — viibimata tööle!

Avaldage aegsasti omad seisukohad kavatsetava kunstinumbrina sisu ja laadi kohta, et toimetus saaks nendega arvestada.

Noorsoo enesekasvatuse ja elureformi ajakiri

Vabadusevangeelium.

Vabadus on kallis sõna sellele, kes teab, mis tähendab vang olla. Elav ja luulerikas noorus pole kunagi tundnud end täitsa vabana. Ise- enese vang, kommete ja vanemapõlve harjumuste sotsiaalpoliitiline süüalune, oma südamehelluse ohver, nii on maailma esimene tõeldu nooruse kaudu päikesevalguses ikka oma silmad pimestand ja — kannatand.

Ja tõde peab teid vabaks tegema...

24. veebruar on vabaduspäev rahvuspaitsule. Teame, et nooruse osa pole väike selles niagaralises läbimurdes. Noorte kõrvu kostub see aastate taha tema loomu pärast juba. Läbimurrete, vabaduskohina valvurid on noored ka siis, kui nad imetlevad senise ilma saavutusi.

Usk noorusesse on seepärast nii tugev, et siin toimub alaline elu uuestisünd, hingeelu loomise muinasjutt. Esimest korda imetellakse, teritetakse vaatluspilku. Uudsenä ja värskelt armutakse, nõnda et seda teab ükski Jumal taevas. Taevale tänu, kui leidub noori, kes pigemini sulgevad noka, selle asemel et — olla papagoi!

Nooruse uhkus seisab tema kannatuses, sest muidu ei saavutetaks eluks mingit küpset tõevilja. See kannatus ei süüdistaks kedagi, ei ole kuri kirikule ega riigile, vaid püüab vaid vabaks, vabaks saada — looduse kütkest!

Inimlaps on tõeline Jumala taim, kes maailma istutat mitte juurtega jalgupidi, vaid pää- ja südamepuhtuse Vaimu kaudu. Olla Vaimu vääriline — see on noorusunistuste armutukse ja tunnetuste õige jooks.

Ja külmalt vaatavad päält seda elu ilusamat vaatamängu vabadusele vaid varemed jõekaldal öökulli silmade kaudu.

— Aga noored tormaku julge hüppega tõelaintesse. Ainult neile, kes oma udusulgi on julgend kasta soolase mere vetesse, kasvavad tiivad, mis saavad päästjaks hiljem, kui rauged elujõud ja igavikku rändav inimene vajab linnulendu.

LA VICTOIRE.

Kevadikule.¹⁾

Kevadik, kannal elustavat kevade õhku noorte inimeste hinge, asuta sinna tempel hädusele, sõprusele, inimlikkusele! Kevadik, aita sina võimsalt kaasa selleks, et inimeses ahviosa hakkaks kiirel sammul kaduma ja asemele asuma rohkem inimlikkust. Seda on hädasti tarvis, sest see aitab suurel määral paremaks ja kergemaks muuta inimeste elu. Sest mida rohkem inimlikkust inimeste seas, seda väärtuslikum on elu. Aita kaasa, et saaksid inimesed paremaks ja elu ilusamaks! Tahtku iga inimene näha enese ümber rõõmsaid ja õnnelikke inimesi, aga mitte nii, nagu praegu, mil palju võib näha kadedusest pimestetuid, kes ei salli, et naabri käsi käib hästi. Kui ainult kadedus ja kurjus valitseksid maailma, siis võiks näha ainult halatsemisväärset, närust inimeste karja. Iga inimese jätkaks siis rõõm, ilu ja hääkäekäik maha.

Seepärast saagu inimesed paremaks, igäüks ise oma enese käekäigu parandamise pärast ja ühtlasi ka kaasinimeste elu kergenduseks. Kevadik, aita ka sina oma sõnaga selleks kaasa!

*) Saadeti õpetajaskonnast.

Kümme aastat „Kevadikku“.

Iseseisvusaegne noorus ja noorsooliikumine on jäänud ilma revolutsiooni ja vabadusvõitluse tormakast sangarivaimust, mille rahulolematuse kõrgepinge nooruslikule elemendile otse kinkis võimaluse võitlusinnu rakendamiseks kõikihaarava suuraate teostamiseks. Pärast riigiloomist ei ole enam sellist üldrahvuslikku (ei ka

kuid tundub, et ideid ja tiivustavaid vaateid on rohkem kui kunagi varem. Need haaravad vaid inimeselu sisimat ja intiimsemat. Riikide ja rahvaste vabastamise asemele on astund inimese vabastamise-tahe. Mottoks on: väärtusliku inimese kaudu väärtuslikumaks kogu ühiskond! — Ja noorus on seegikord

Noorkarsklased tervitavad Eesti Vabariigi juhti

Konstantin Päts'i

tema 60-nda sünnipäeva puhul — 23. II 1934.

„Kui tahame oma riiki valitseda raskel ajal, siis arvan mina, et meil peavad olema meie kannatajate hädad ühesuguselt tähtsad. Meie peame minema üldrahvuslikkudest seisukohtadesi välja: meil ei tohi olla vahet ühe või teise klassi vahel. Meie ei tohi unustada, et nälgiv töölisperekond keldris on sama osa meie rahvast kui hädakannataj põllumees maal!“ — Konstantin Päts (Riigikogu kõnetoolilt 22. XI 1932).

üldinimlikku) aadet, mis oleks suutnud kõiki tuua palvele ühise ohvrialtari manu. Avalik hääl nendib täielikku õilsa tahte puudumist, nähakse vaid kildkondlikku omakasu, tõusiklikku sahkendamist ja ärilisi mahhinatsioone. Müüakse ennast karjäärile või andutakse naudingule. Ajakirjandus kuulutab kõigile kõuehäälega noorusegi aatevaesust.

Ent siingi kordub vana tõde: pime pole võimeline nägema päikest. Puudub küll revolutsioonიაegne ühisaade,

jäänud aate- ja vaimuvälja elektrilööke koguvaks piksevarda teravikuks.

Tõsi küll: kogu noorus pole kuigi erguhingeliselt reageerind ümbritsevatele aatévõitlusele, inimvaimu tippsaavutisi tühjendavalt omastavaks, paremaid püüdeid ja pühamaid tõekspidamisi teostada püüdvaks murdosaks on ikka vaimsemad, keskparastest üleküündivad noored. Päämiselt see paremik ongi koondund Eesti Noorsoo Karskusliidu ja „Kevadiku“ ümber. Et see väide pole

mingi enese ülehindamisest ega distantsipuudumisest tingit vääratsustus, tõestab seegi seik, et viimaseil aastail ülikooli võistlustöödel auhindu üle 50% on saand „Kevadikuga“ pidevalt kontaktis-olevad üliõpilased. On ilme, et tuleviku elukorralduses mõjuva osatähtsuse evivad praegused „Kevadiku“-noored, seepärast vaadelgem analüüsivalt selle nooruse mõtteväri- naid, niivõrd kui need kajastuvad „Kevadikus“ kümne aasta vältel.

* *
*

„Kevadik“ algab ilmumist 1924. a. märtsis. Esimese numbrini nimelehel kirjutetakse lugejaile: „Kuna te geliku elukorralduse, enese kasvatuse ja elureformi ala kõige tähtsam ja huvi nende küsimuste vastu kõige suurem on just murrangua aastail (umbes 13—17 eluaastani), siis tahab toimetuse sisu valikul silmas pidada just nende aastate taset ja nõudeid.“

See ülesanne on „Kevadikule“ jäänd kogu kümne aasta kestel. Küll on igal võimalikul juhul räägitud ajakirja sisu muutmisest, ent kunagi pole mõeldudki „Kevadiku“ lipukirja — enesekasvatuse ja elureformi — teisendamisele.

Noorusliikumist ja „Uudismaad“ kaua kandnud A l e k s a n d e r E l a n g o on esimene „Kevadiku“ tegevtoimetaja, kes koos toimetuse liikmete E. Kupja, T. Lange, M. Luku ja E. Pedriks'iga on suutnud arvestada nooruse põhiomadusi ja põhi- vajadusi.

Esimese kolme numbrini kaasi kaunistab Fidus'e „Talvlõbu“, „Kevadrõõm“ ja „Suvipäike“. Neis pildes kajastub noorusliku elurõõmu joobnustav ekstaas. Ja lugedagi võime Paul Steinmüller'i elu- ja rõõmu- rapsodiaid, saksa „rändlindude“ uuest elustiilist, enesekasvatusest, isamaa-armastusest ja kodumaa tundmaõppimisest. Leidub praktilisemagi ilmeaga kirjutisi: Mida suvel teha? Kuidas lugeda? Kuidas saada tugevaks? jne.

Sama aasta sügisel tegevtoimetajaks tuleb Eeva Pedriks (praegune pr. Niinivaara), kes püsib sellel kohal neli ja pool aastat. „Kevadiku“ lustaka noorusrõõmu asemele asub mõtisklev eneseteostusepüüd.

Neljanda numbrini kaanel „mehine mees raiub eelarvamuste, harjumuste, vale ja loiduse metsast tee läbi — selgemasse, avaramasse tulevikku“. Kogu number on pühendet tööle. Mottoks John Ruskin'i lause: „Kolmasja on, milleks inimene sündind — töö, valu ja rõõm“.

Viiendas numbrini kirjutetakse tahtest ja energiast. Loetlegem vaid päälkirju: Muretsegem enestelle energiat! Raudne tahe! Tahe ja elu. Kus tahe — sääl tee. Tammi ehitamisest ja tahte kasvatamisest. Tahtejõud kehalis-vaimlise jõuna. „Olgu vaid vaimustust, olgu vaid julgust, olgu vaid usku — murrame läbi pimedusepilvist, tallame surnuks pahe- lohed, võidame! Nii siis — apollo- sammul!“

Esimese aastakäigu viimane number õpetab enesevõitmist. Juhtlauseks on Fr. W. Foerster'i sõnad: „Kes enese üle võidu saand, kes valitseb omi tunge, selle silmist särab uus tuli ja valgustab kogu ta olemust — vabadustuli.“

„Kevadiku“ teine aastakäik on kõige väärtuslikumaid, kõige kunstiküpsemaid. Viimases numbrini üksi leidub kolmteist pilti ja reproduktsiooni. Selles aastakäigus räägitakse ilust, matkamisest ja rändelust, tervisest, eestlaste rahvakunstist, julgusest, hirmust, Sokrates'est, Gallen-Kallela'st j. t. Kogu aastakäiku läbib Björnson'i „Rõõmus poiss“. Toimetuse ise oma tahte sõnastab järgmiselt: „Suure ja tõsise ülesande teostamise on „Kevadik“ eneselle eesmärgiks pannud. Ta tahab olla teenäitajaks ja sõbraks noortele, kelle ülim püüd on kasvada täis inimesteks, väärilisteks rahvaliidmeteks ja maailma- kodanikeks. Noortele, kes taotlevad eneste jaoks kolme täiust: tõtt ja õiglust mõistuses, voo- rust

hinges, tervist kehas; rahva jaoks — omapärast kultuuri; kogu maailma jaoks — vabadust, vendlust, inimsust. Sedamööda ei edenda „Kevadik“ mingit kõikaatelistust, mis elureformid ja ristmõistatused, maailmavaateeritlused ja naljatilgad segamini paiskab. Kes suupärast vahepala otsib, jäägu „Kevadikust“ eemale. See pole midagi maias-

sisuline värskus ja ideerikkus on nii jõuduandev, nii väärtuslik, et E. Murd „Kevadiku“ kohta „Eesti Kirjanduses“ kirjutab: „Seesugust ajakirja polegi igal rahval“.

Kuna E. Noorsoo Karskusliidu töö järjest suurenes, siis hilisemais „Kevadiku“ aastakäiges ikka rohkem reserveeritakse ruumi ka organisatsiooniliste ja praktiliste küsimuste käsitlemiseks.

„Kevadiku“ endine kauaaegne tegevtoimetaja EEVA PEDRIKS-NIINIVAARA (luuletaja-nimega Pälluri) tervitab Soomest juubilari:

„Õnnitlen „Kevadikku“ 10. aastapäeva puhul. Mälestusi temast mul praegu küll ei ole võimalik kirjutada, kes siis kirjutab kümneaastasest? Aga nii hardasti nagu loodan, et mu väike poeg kümne aasta pärast on kaheteistkümneaastane, samuti loodan, et „Kevadik“ sama aja jooksul saab kahekümneaastaseks, jäädes ühtlasi nooreks, häatahtlikuks, lihtsaks, rõõmsaks ja tarmukaks nagu on olnud senini.“

*Eeva Niinivaara,
„Kevadiku“ toimetaja
1924—1928.*

mokele, vaid on leib neile, kellel nälgu on — inimeseks saada“.

Toimetus oma tahte — omal alal täiuslik olla — on selles aastakäigus teostand. Kahju ainult, et siiski noorte hulgas leidus väga palju maiasmokki, millepärast see kunstiväärtuslikem ja soliidsem aastakäik andis Liidule üle 1000 kr. võlga.

Majanduslikest raskusist tingitult edaspidised aastakäigud esteetiliselt ei suuda võistelda teise aastakäiguga (välja arvatud „Suvalbumid“), ent

Nii kirjutatakse noorsookarskustöö taktikast ja meetodist, huviõhtuist, kõnekunstist, uisutamistest jne.

1928. a. sügisel asub „Kevadiku“ tegevtoimetajaks Aleksander Kuning, kes näib eriti püüdvat tihendada sidet ajakirja ja lugejate-noorte vahel. Avaldetakse varemast rohkem ülevaateid org-ide tööst kohtadelt, mälestusi Liidu ettevõttest, luuletisi noorautoreilt ja tuuakse isegi karika- tuure tegelasist.

1930. a. tuleb A. Küng'i asemele

tegevtoimetajaks F r i e d r i c h Olup, kes püüab saavutada efekti (leviku mõttes) sisu mitmekesisamisega, kirevusega. Korduvalt muudetakse illustratsioone kaanel ja esilehel.

Kümnenda aastakäigu algul teostub radikaalne reform, et ajakirja suuremale noorte hulgale suupärasemaks teha. „Sisus püütakse senisest võimalikult enam mitmekesisuse printsiipi järgida, samuti noortepärasuse joont rohkem rõhutada, ka praktilisi vaatekohti küllaldaselt arvestada ning ilukirjanduselegi vääriliselt ruumi anda.“ Senini domineerind kaanel-illustratsiooni jäetakse kõrvale, nüüd iga numbriga kaaski toob — uut.

„Kevadiku“ vastutavaiks toimetajaks olid 1924. a. — 1926. a. ja 1928. a. — tänaseni mag. phil. Alfred Koort ning 1926. a. — 1928. a. kutsenõunik Hans Roos.

* *
*

Saand põgusa pikilõike „Kevadiku“ üldilmest 10. a. vältel, sukeldugem vähe ligemale tuumale, et kinni naelutada „Kevadiku“-nooruse seisukohavõtte mitmete eriküsimuste kohta.

Noorsooliikumise ideoloogia suhtes tundub ilmset veresugulust saksa „rändlindudega“, ridades ja ridade vahel kõneleb tukslev nooruse veri, iharikka „rändlinnu“ veri. Korduvalt tsiteeritakse „rändlindude“ lemmiklaulu: „Me mõtted on priid...“ Hinnatakse ja õigustatakse nooruse autonoomsust, demokratismi. Printsiipiaalselt enim sümpaatiat avaldatakse sõprusringi põhimõttele, kus õpetaja vaid häätahtliku sõbrana kaasa töötab. Kontakt välismaade noorsooorgide ja -ajakirjadega on alaliselt tugev.

Enesekasvatuse küsimuses ollakse veendund, et see pole mingi fraaside ja lõeklausete omandamine, vaid omandet põhiveenete teostamine eneses ja elus. F. Tuglas sõnastab „Kevadikule“ omase enesekasvatusepõhitõe VI aastakäigus nii: „Mitte

nii palju „õilsaid aateid“, milleni suur hulk ei ulatu; vaid seda, mida võib reaalse väärtusena tõesti kaasa võtta ja ellu kaasa viia. Kui „aateline“ oli ajuti endine vene õppiv noorsugu! Ja mis tast sai? Harilikult ainult halbu ametnikke — nii pinnaline oli tema „aatelisuus“. On tarvis õnnestunud indiviide, tõeliku eluga kontaktis-olevaid isiksusi.“ — Nii annabki „Kevadik“ palju võimalikult konkreetsed juhised enesekasvatamiseks.

Täiskarskusnõue on „Kevadikule“ iseenesestmõistetavaks põhitõeks, millest palju ei räägita. „Kevadiku“-noored on karsked, et paremini oma võimeid maksimumini arendada, et nautida intensiivselt maailma poolt pakutavat hääd, et mitte oma isikuväärtust maha müüa mõttetute traditsioonide lahja läätseleeme eest.

Sotsioloogilises probleem orienteerumiseks on „Kevadik“ noori korduvalt püüdnud abistada. Kõigi autorite kirjutisist kajastub selleski küsimuses teatud ühine „Kevadiku“ tahe: Noored õppigu tundma elu ja ühiskonda teoorias ja tegelikkuses! Ent oldagu iseseisev, argu piiratagu nooruslikku otsinguamplituudi mingisuguse parteidoktriiniga! Omandetagu kindlad seisukohad, siis löödagu kaasa demokraatliku riigihooone ehitamisel!

Isamaa ja rahvuslikkuse mõiste tuleb vabastada vaimuvaesuse müütamise poesildi ülesandest ja klikepoliitika reklameerimise kohustest. Need kaks püha mõistet, mis praegu on vaid sõnakõlksuks ja maskiks, peab sisustama väärsse töö ja väärsse vaimuga, sest „olla peremees oma isamaal ja rahvuslikus riigis ei tähenda õigust ennast hävitada, vaid õigust ennast alal hoida“ — nii kirjutab ameeriklane W. E. Johnson „Kevadiku“ teises aastakäigus.

Eetilisi imperatiive esitatakse päämiselt lühikesis tsitaades, motto-des ja elulookirjeldusis.

Kirjandus on keskseks huviobjektiks. Tuuakse katkeid ja ülevaateid maailma parimaist, eriti aga hõimurahvaste suurmeisterist ja ko-

dumaistest vaimusangareist. Luule ja noorte looming on väärilisel kohal. Ei puudu ka teoste arvustused ega juhised lugemiseks ja oma loominguks.

Keeleuuendusel on eluõigus, küll mitte radikaalselt ega pidevalt.

Esteetiliseltki „Kevadik“ mõjub arendavalt. „Siin selgitetakse ilutunde olemust, selle elulist väärtust, ta esinemist argielus, juhtmotteid kunsti ja karskuse suhteist.“ Pääle paljude reproduktsioonide Raffael'i, Rosetti', Fidus'e, Rodin'i, Dürer'i, Gallen-Kallela, Järnefelt'i, Raua, Jannseni j. t. maalidest on esitet veel tähelepanu-paeluvalt laulikuid ja muusikuid.

Sporidi harrastused on juhitud tervisirõõmu viljelemisele: pikemad kirjutised on matkamisest, suusatamisest, vabaharjutusist ja mängudest. Räägitakse korduvalt tarbest sportimist reformida, hingestada. E. Kant kirjutab „Kevadiku“ teises aastakäigus: „Jõuküllus ja takistuste võitmisetahe pole ainsamad tegurid inimest matkama ja rändama kihutamisel. Looduslik ilu, maastiku võlvus ning armsate ja huvitavate inimeste tutvus, kus ja kelle seas matkame, püsib mälestuses kaua, elu lõpuni soojendavalt, rõõmustavalt ja kutsuvalt.“

Nii — ka sportides tarvis näha ja tunda ennast, elu ja loodust.

Uusu probleem on põhjustand mitmeid sõnavõtte, ent „Kevadiku“ enese lõppseisukohta selles küsimuses fikseerida on raske. Küll ei usuta, et „mingi Jumal asub taevas kuldseel troonil „ning säält tema tuleb kohut mõistma elavate ja surnute pääle“. Ollakse vaba dogmadest, nähakse koos Walt Whitman'iga Jumalat kõikjal, hinnatakse usku kui sügav-võimsat psüühilist nähet, mitte kui mingit äritsemise ja võimutsemise vahendit.

Käsitlemist on leidnud teisedki küsimused, nagu esperanto, ühistegevus, kiino, tants jne. jne. Nende ja eelmistegi alade täielikuks mõistmiseks süvenegem viivuks ise „Kevadiku“ aastakäigesse — see tasub end.

* *
*

Kõigesse, mis inimene teeb, paneb ta osa oma hingest ja südamest. „Kevadik“ meie parema nooruse südameja hingepeeglina sisendab lugejasse jõuliselt optimistliku, terve ja tuhandevärvilise mulje. Siin on koos noorte usutunnistus ja evangeelium.

Jääb tunne, kui meil püsib „Kevadik“ ja „Kevadiku“ vaimu teostav noorus, siis läheme vastu elule, võitlusele ja võidule.

JOHNY NAEL.

Eduard Wildele mõeldes.

Lõppeva aasta viimne kuu viis kaasa meilt paljuarmastet suurkirjaniku Eduard Wilde...

Saates Wilde maist põrmu tema viimsel teekonnal läbi lumistund, leinava Tallinna tänavate, meelestus hetkeks, nagu kahlaks Wilde loodud kujud läbi lume, leinates endi loojat... Sest nii palju, palju elav-inimesi saatsid teda, kõndides sügavas kurbuses, otsekui unes, Wilde kirstu järgi. Tasakesi, kõikudes ja värisedes möödus leinajaist mõlemilpool vaikne, lumine Tallinn...

Palju, väga palju oli lihtsaid, südamepõhjani Wilde surmast põrutet kurbi leinajaid...

Wilde oli mees, kes on karmis argielus sulutnud teostada selle, millest teised ainult unistada julgevad.

Tema oli see, kes mitmel puhul on seisnud Eesti rannik-mail, kas

Ontika kõrgel kaljuserval või Kolga imeväarse lahe kaldail või Narva-Jõe-suu rannaliivas, mõtteis oma rahva saatus, hinges oma rahva mured, rõõmud.

Tema oli see, kes on tunnetand Eesti suve lämmatavat kuumust, näind Eesti looduse põhjamaist ilu, Eesti talve kõiges oma kirkastund uhkuses ja ehteis. Eesti metsade sügavusist on ta raamatulehile toond lugejaile laulma väikesed, kartlikud metsalinnud, pannud sillerdama lööd siniseis kõrgusis.

Tema mõistis vanade dokumentide kuiva, vigast, vōõrapärast salakeelt, millised ta oli leidnud vanadest arhiividest. Tema luges vanadest kirjadest

Eduard Wilde sündis 21. II 1865 Simuna klk. Puidvere mõisas. Õppis Tallinnas elementaar- ja kreiskoolis. Viimasest lahkus enne kursuse lõpetamist. Oli „Virulase“ (1883—86) ja „Postimehe“ (1887—88) toimetuse liikmeks. 1890—1892 viibis Berliinis. 1896 sõitis Moskvasse, kus peatus aasta. Hiljem radikaalsete lehtede toimetuse („Teataja“ ja „Uudiste“ juures). Pärast 1905. a. poliitilisi sündmusi pidi Wildegi maa-paosse minema. Ta kestvamaks asukohaks oli Kopenhaagen. Vahepeäl peatus lühema-ajaliselt Nürnbergis, Münchenis, Stuttgardis, Brüsselis, Viinis ja New-York'is. 1917. a. revolutsioon tõi Wilde Tallinna tagasi. Oli poliitiliselt tegev — sotsiaaldemokraatide ridades. Kuulus Asutavasse Kogusse. Määrati 1919. a. lõpul saadikuks Saksamaale, mil-lisel kohal püsis 1920. a. detsembrini. Elas edasi Berliinis 1923. a. märtsini. Säältpääle oli Wilde asukohaks taas Tallinn kuni surmani — 26. XII 1933.

Wilde kirjanduslik katsetamine algas juba koolipõlves. Ta esimene jutustis „Kurjal teel“ sündis 1882. a. Wilde olles 18-aastane.

Eesti kirjanduse arendamisel vähenõudlikust rahvakirjandusest tänapäevase tasemeni on Wildel kõiki teisi ületavad teened. Wilde tööd osutuvad meie realismi kandvamaiks teoseiks. Kõigepäält „Külmale maale“, mille ilmumisest (1896) loetakse eesti realismi lõplikku mõjulepääsu. Kriitilise realismi tippsaavutise kujundavad n. n. ajaloolisse triloogiasse kuuluvad romaanid: „Mahtsa sõda“ (1902), „Kui Anija mehed käisid Tallinnas“ (1903) ja „Prohvet Maltsvet“ (1906). „Pisuhännaga“ (1913) on antud tänaseni täiuslikemaks jäänd eesti komöödia. „Mäeküla piimamees“ (1916) aga on psühholoogilise tiheduse ja teritund stiili briljantsemaid näiteid. Lõpetamata jäi Wildel paljutõotuslik romaan „Rahva sulased“.

Wilde teostest on ilmund tõlkeid soome, saksa, vene, läti, ungari, prantsuse, rootsi ja čehhi keelise.

välja rahva muistseid kannatusi vabadusvõitlusis ja pani need kirja sellise tule ja kirega, et lugedes Wilde aegloolisi romaane tõmbub veel praegugi Eesti nooruri käsi rusikasse, tahtes kätte maksta isade kannatuste eest.

Tema oli see, kes juba siis kirjutas Kreenholti vabrikutöölisist oigama-paneva jutustise „Raudsed käed“, kui tööprobleemest ei teadnud ega rääkind veel keegi.

See kõik on Eesti nooruse lihha lõigand, see kõik on rahva parimate poegade südameisse läind

Usun, et kirjanik Eduard Wilde kalmuküngas vaikselt Metsa kalmistul Kosel saab Eesti tundleva nooruse, kirjandusliku noorpõlve palverännakute kohaks, kuhu minnakse meeleldi üksikutel tundidel südamevalu vaigistama, kauneimaid mõtteid mõlgutama.

JOHANNES BARBARUS.

Järelhüüd Eduard Wildele.

*Oo! miski kärises mu südames ja Eestis,
kui sõnum mikrofonilt õhku, kõrvu kaikus:
on kustund see, kes hallaöös meid trööstis,
nüüd sõnalooja ümber tiinelt-raske vaikus.*

*Jah! nõnda vait jääb kõik, kui surnu majas,
et käiaks tasa, tasa, — otse kikivarvul.
Veel teistel miski tiksus Ruumis, Ajas,
veel miski tähendus on minutite arvul.*

*Ent see, kes alatiseks sulgend raskund laud,
on kõrgemal me maisest päevakärast,
ei nüüd tend puutu ükski teotus, laim.*

*Ta vaikib... Lakkamatult räägib edas' haud:
on ainult liha surnud, elab loitev vaim,
nii mõni vaenlane jääb pimedaks sest särast.*

Autori loal „Loomingust“.

Koolijuhataja JUHAN TORK.

Karakterist ja karakteri kujundamisest.

Karakterist ja karakteri kujundamine kuulub inimkonna igaveste ülesannete hulka.

Küsimus karakterist ja selle kujundamisest kuulub igivanade hulka. Aastasajandeid on ta püsind inimkonna aktuaalsemate probleemide keskel. Nii tõuseb põhjustetult kahtlus, kas tasub tänapäeva moodsal inimesel sellel peatuda. Kuuleme ju nii sagedasti, et mis vana, eriti väga vana, see on kulund, mäda, kõlbmatu. Tunneme oma kogemusest, kui pisku on vana ülikonna ja vana saapa, vana hobuse ja vana eesli väärtus. Paraku on see sageli nii. Kuid mitte alati. Geoloogidelt võib kuulda, et kivisöe väärtus aastatuhandetega võib aina kasvada, kuni teemandi hinnani. Aastatuhandeid voogab ookean ikka sama hoogsalt, sama värskelt ja

võimsalt. Aastatuhandeid on säilind „lapsepõlve paradiisi“ võlu ja „kuldse nooruse“ ilu. Mõnest allikast on aastatuhandeid võind väsind rändurid end karastada ikka sama värskelt ja kosutava veega. Sellise inimkonda värskendava lätena püsib ka karakteri väärtus.

Ääsituleks karakteri kujundamisel on noorus, sest nii see on ja peab olema, et just rahva nooruses on kõige suurem janu kõrgemate väärtuste järele.

Karakterist ja karakteri olust.

Kreekas tähendeti sõnaga „karakter“ χαρακτήρ esialgu tööriista, millega asjadesse kraabiti või lõigati

mitmesuguseid märke, tunnuseid. Hiljem tähisteti selle sõnaga tunnust ennast, siis eritunnuste kogu — oma-pära, teatud eseme (näiteks maastiku, linna, ajastu) püsivate ja esindavate omaduste kogu. Juba Teofrastos (ca 319. a. e. Kr.) tarvitab sõna „karakter“ inimeste omapära märkimiseks ja kirjeldab kolmkümmend huvitavat karakteri liiki; näiteks meelitajat: „Saates kedagi, ütleb ta sellele: „Näed sa, kuidas inimesed imetledes sinule vaatavad?“... Kõneldes nii, kõrvaldab meelitaja ühtlasi tema mantlilt narmakese. Kui aga tuulepuhang kannab juustesse õlekõrrekese, siis nopib ta kähku viimase ja sõnab naerdes: „Näed sa? Kuna ma sind juba kaks päeva ei ole kohand, on sinu habe täis halle karvu, kuigi sinu juuksed sinu aastate kohta on nii mustad kui vaevalt kellelgi teisel.“... Ta ostab õunu ja pirne, annab need lastele isa silmade ees, suudleb ühtlasi lapsi ja ütleb: „Ühe tubli isa võsud“.“

Tänapäeva psühholoogias mõeldakse karakteri all peamiselt tahtealisi omadusi, nagu kindlust, püsivust, enesevalitsemist j. m. Psühholoogia kuulub teatavasti deskriptiivsete s. o. kirjeldavate teaduste hulka, püüab valgustada psüühilisi nähtusi nii, nagu nad olema s on. Mõeldes karakteri kujundamisele ei piirdu me vaid sellise suhtumisega: me astume normide valda ja mõtleme sellele, mis olema peab. Sellega siirdume ühtlasi psühholoogia alalt pedagoogika ja eetika piiridesse. Võideldes raskustega karakteri kujundamisel, ei pääse meie mööda eetilistest põhiküsimustest.

Eetiliste tõdede otsingul on inim-kond püüdnud aastatuhandete jook-sul leida selgeid ja haaravaid väljendi-si kõlblatele normidele. Sellistest klassilistest valemitest tunneme heeb-realaste kümmet käsku, millest ühed oma laadilt on käskivad — austa oma vanemaid! —, teised keelavad — ära varasta! ära tapa! —; roomlaste: oh-verda end isamaa eest! j. t. Meie aja eetika tuntumaid norme on Kant'i

kategoriline imperatiiv: „Handle so, daß die Maxime deines Willens jederzeit zugleich als Prinzip einer allge-meinen Gesetzgebung gelten könne.“ („Talita nõnda, et sinu tahte maksimum võiks igal ajal maksta ühtlasi üldise seadusandluse printsiibina“.)

Jättes kõrvale huvitava ja täna-päev eriti elavaks muutunud psühho-loogilise eridistsipliini — karaktero-logia, kus intensiivselt püütakse selgitada karakteri olu ja klassifitseerimise võimalusi, peatume vaid mõnel karakteri küljel, mis eriti on huvitand pedagooge. Pedagooge nimelt on vähem köitnud karakteri „bioloogiline“ aluspõhi — instinktid, tungid, impulsid, affektid — kui selle mõjustustele, kasvatusale alluv „intelligiibel“ osa. Intelligiibli karakteri külgedena käsitleb J. Dewey tahte-tugevust, otsustusselgust ja peenetundelisust, millele G. Kerschensteiner lisab neljandana tundmusaluse intellektuaalse kehutetavuse (Auf-wühlbarkeit des Gemütsgrundes).

1. Tahtetugevus oleneb mit-mesuguseist elemendest, päritud ürg-jõust, kehalisest tervisest, kujutluste laadist kui ka nendega seotud tund-musist, nii motiivist kui impulsiest. Siin räägime kas enam aktiivseist (vaprus, julgus) või rohkem passiiv-seist (kindlus, kannatlikkus) omadu-sist. Tahtejõu olulisemaks tunnuseks ei tule pidada selle mööduvate puhan-gute hoogu, vaid just kindlust kord asetet eesmärgi taotlemisel.

2. Otsustusselgus, õige loo-gilise mõtlemise võime, ei ole küll iseseisva iseloomu kujunemise kindel tagatis, küll aga selle vajalik eeldus. Kaldumata ühekülgsesse intellektua-lismi, ei tohi me ometi unustada, et rumal inimene ei mõistagi midagi mõistlikku tahta ega suuda seega tõusta lihtsast põikpääsusest kõrgem-ale.

3. Peenetundelisus avaldub selles, kui kergesti ja mitmekülgselt hing haaratakse teda mõjustavaist olukordadest, eriti kokkupuutumises teiste inimestega. Ühed tulevad Lon-doni-nimelisest inimmerest üheainsa

tõntsi muljega, et seal kole on, teised aga rikastuvad kõrveski ääretute kogemustega. Peenetundelisust oleme harjund nimetama taktiks, tähelepanelikkuseks, kohandumisvõimeks, taipamisandeks, ka leidlikkuseks. Kui Carlyle'il sõber kaotas väga väärtusliku käsikirja, siis otsustasid Carlyle naisega oma sügavat muret mitte millegagi avaldada, et sõbra olukorda

„Homo sum, et humani nihil a me alienum puto“ („Olen inimene ja midagi inimlikku ei arva olevat enesele võõra“). Ei jätku üksi avarusest, mis võib piirduda pääliskaudse kergemeelsusega. Kehutetavus eeldab just sügavust ja püsivust. Dilthey jutustab, et inglise kirjanik Charles Dickens elas kaasa enese loodud kujudega nagu elusatega. Ta kannatas ühes nendega

Valter Krauer.

Talv.

mitte veelgi raskendada. Wilhelm Vallutaja, astudes esmakordselt Inglismaa pinnale, komistas ja kukkus. Seda peeti juba vanas Roomas halba kuulutavaks ennustuseks. Wilhelm andis aga juhusele ümbritsejate silmis soodsa ilme, hüüdes väga leidlikult: „Minu maa, mina sülelen sind!“

4. Tundmusaluse intellektuaalse kehutetavuse all mõeldakse lõppeks meie kujutlustega ja mõistetega kaasaskäivate meeleliigutuste ulatust, sügavust ja kestvust. On vähe sellest, kui keegi ühes Cicero'ga enesest võib öelda:

katastroofide puhul, tundis hirmu, õudust, ahastust surmaingli nendele liginedes. Goethe nuttis kibedalt, kujutledes üht rasket olukorda oma „Wilhelm Meisters Lehrjahre“ kirjutamisel.

Loetletud nelja omadust peab G. Kerscheneiner intelligiibli karakteri olulisemaiks üldomadusiks. Kui elulises teotsemises esineb loomupärane tahtetugevus, siis määrab otsustusselgus sellele teatud suuna, peenetundelisus tingib avaldiste küllaldase mitmekülgsuse, aga kehutetavus vajaliku kestvuse. Sellaste formaalsete külgede arendamisel võib

anda karakterile ka eetilisel väärtusliku sisu.

Karakterite tekkimisest.

Karakterite tekkimise küsimuses on püsivad saajad kaks vastandvaadet: nativism ja empirism.

Nativistid väidavad, et karakter on juba sündimisest kaasa antud. Mida keegi on, seda on ta oma sünnipäralt. Iga saatus on juba tema hällis. Platoni järele on inimese ideed sünnilt kaasa antud, Moosese Jehoova nuhtleb vanemate patte laste kaudu. Schopenhauer jutustab šoti kroonika

legendi järele Badeni prints, kes oli kasvand pimedas keldris täiesti üksikult, koos oma puuhobusega; kes ei mõistnud rääkida ja oli täielikult loomataoliselt madalal arenguastmel. Tema suudeti kasvatada normaalseks inimeseks mõne aastaga, kuigi ta juba 14. XII 1833. surmati selgitamatuil põhjusil.

Empiristide arvates on kõik välismõjudest: kujundame positiivsed mõjustused — loome positiivse karakteri. Nii on mõistetav Turgot' kasvatuseoptimism, kui ta a. 1775 oma märgukirjas (memorandumis) Louis

LEO MÖTUS.

Viibe unustusse.

*Kuigi möödusid kiiresti eluteel,
vahel sind hetke mäletan siiski veel:
pilti su kujust ei tuhmuda lase,
südames täitmata seni su ase!*

*Oled mul päikeses, pilvede töttes,
viirastud unedes, vilksatud mõttes.
Soovin ma nii et kuni on elu
tagasi nõiuks sind mõtiskelu!*

põhjal tütarlastest, kelle isa oli karistuseks inimsöömise eest elavalt maetud, ja kes, kasvatatuna väikesest päale soodsais tingimuses, saab ometi sama süüteo eest sama karistuse osaliseks. Sama pärivusfaatumih ohver on Osvald Alving Ibsen'i „Tontides“, Emil Zola Jacques Lantier jne. Kas lõppeks meie päevil pärivusõpetus Gregor Mendel'i seadustega ei ole aina kindlustand teatavaid nativistide positsioone?

Empiristid selle vastu väidavad, et inimese hing on kui puhas leht — „tabula rasa“, millele elu ise oma kogemustega kirjutab. Välismõjud loovad assotsiatsioonid, ühendeid ja kujundavad karakteri. 1828. a. mail kuul leiti Nürnbergis umbes 17-aastane noormees, n. n. Kaspar Hauser,

XIV-le kirjutab, et tema poolt soovitet kasvatuskorralduse juures „kümne aastaga kujuneb uus Prantsusmaa, kes oma vaimse arengu, oma ohvrimeelsuse, oma hääde kommete ja oma isamaa-armastuse poolest on esimene rahvas maailmas“.

Viimasel ajal on teravus nativistide ja empiristide vahel järjest vähenend. On järjest enam selgund, et karakter ei ole ainult pärilikkusest tingitud sisetegurite ega ainult ümb-rusest tingitud välistegurite produkt, vaid mõlemate kogusaavutis, risttulemus, konvergens. Teadus püüab vaid suuremale, täpsemale selgusele jõuda nii pärivuse kui ka ümbruse mõjuastme suhtes.

(Järgneb.)

Õhtu.

Taevas on tinast ja tsingist.
 Päeva kytisest on jäänd vaid tukid,
 juba õhtu lõgistab lingil.
 Tuul kohiseb kui voogav rukis.
 Eiteamitmendat päeva ähvardab vihma.

Tänaval kodanik taevast vaatleb,
 paljasten kollaseid kihvu
 ta mõttega maadleb:
     kas tuleb sadu
     või ei tule.
 Sygab kukalt, haigutab, pyyab tabada mõtteotsa, mis kadus
 ja luugid suleb.
 On kuulda, kuis lukustub värav.

Kuski üks kukk kireb kikereegi.
 Tyhi ja pime on tänav,
 üksik kõrtsilaterngi ei kõiguta oma unist leeki.

Kuhu? Mida? Miks?
 Ah, see on täna ykškõik.
 Maailm on nii tyhi ja pime ja väike.

Kusagil süytub laterna tilluke tulitikk
 ja laiali valgub valguse või.
 Kusagil ronivad inimesed — sipelgad.
 Kusagil . . . . ma ei vaata enam — see on nii tilluke . . . ma pelgan . . .
 Andke mulle päikest!

Pimeduse kummiga kustutetakse räpased kontuurid.
 Maailm suigub all pilvede teki.
 Yksi õhtutuul tänavail rahutult luusib.

Väsind silmis on kõik segi.
 Mõtlemast peatun —
 sihitu — teetu —.

Tuuled
 kobavad mu kõrvu,
 vihma vist tänavail, kuulen,
 nõrgub.

Kõik on sama:
 mis tuleb — on — oli.
 Nii = teisiti.
 Pole tõdesid teisi.

Nõnda rentsleis sõitvate vete solin
 ilkab mu Mina, kes lõöduna lamab.

Juhte kohtadelt.

Joh. Jaagund — Tartu Poeglastegümnaasiumi Karskusringi energiline juht.

Sündind 2. III 1915. a. Röpina vallas, Võrumaal. Öppis Radamaa algkoolis ja Röpina Ühisgümnaasiumis, kust siirdus 1931. aastal Tartu Poeglastegümnaasiumi. Öpib praegu V real-klassis.

Karskusliikumine puudutas teda juba algkoolipäevil, mil oli Radamaa Karskustoimkonna liikmeks. Neil päevil oli ta kaunimaks unistuseks Eesti kui alkoholi-keeluseadusega riik. Keskkoolis tegeles öpilasringides, Kaitseliidus ja oli flöödimängijaks kolmes Röpina orkestris.

1933. a. sügisel valiti peaaegu absoluutse häälteenamusega Tartu Poeglastegümnaasiumi Karskusringi juhatajaks. Lõi tiheda kontakti Eesti Noorsoo Karskus-

säälses algkoolis, kus teotses ka juba noor-seppade päälükuna. Algusest päälle „marukarsklane“ ja äge loodusekaitsja — lilli ei nopi, kuid heina niidab küll.

Äärmiselt nupukas ja leidlik peokavade suhtes. Oma ettevõttest kunagi ei loobu. Täiesti tugev tüüp niihästi füüsiliselt kui ka vaimliselt — on ise täis elu ja ajab ka teistele elu sisse. Teist sarnast energia kehastust ei leidu meie öpilaskonnas.

Oma alamailt nõuab sekundilist täpsust ja püüab ka ise sinnapoole.

Referaatkoosolekuil armastab vaielda ega jää kunagi vastastega kimpu. Kõneldes püüab tungida teise sisimasse oma julgete silmadega.

Öpiaineist huvitub „matest“, kuigi pole „tuus“.

Johannes
Jaagund.

Astrid
Trulli.

Aleksei
Jürgens.

liiduga ja juba sama aasta lõpul valiti ENK juhatuseliikme kandidaadiks.

On natuke napoleonlik, armastab rääkida: minu ring, mina tahan, mina teen.

Harrastab tantsu, armastab muusikat ja lõbusat seltskonda. Külatab meelsasti teatrit, eriti operette. Ei põlga sugugi ka tööd.

Kohalikkude keskkooliöpilaste keskel omab suure tutvusringkonna, esijoones tütarlaste gümnaasiumes.

Väidab enese olevat Soome päritoluga, kuid evib palju lõunamaist temperamenti ja tujukust.

Alati sõbralik, häatahtlik, vastutulelik — selline on ta juhina ja inimesena.

K. S o k k a.

Astrid Trulli — Põltsamaa Ühisgümnaasiumi IV hum.-klassi öpilane, sama kooli Karskusringi juhataja ja energilisim tegelane. Teeb karskustööd „ihu ja hingega“. On karta, et pole leida väärilist järeletulijat juhataja kohale, kui „Trulli Asta“ (nii hüütakse teda meie pool) lõpetab kooli.

Sündis 17. I 1915. a. Tapikul, öppis

Vabad minutid kasustab ajalehtede lugemiseks ning jälgib suure huviga poliitikat; on äge „vabside“ vastane.

Muusikat ise ei harrasta, aga kuulata tahab küll. Ka sport ei huvita teda, kuigi on suur käsipallitaja ja oma klassirühma kapten.

Unistusi ei salli, on täiesti realistliku eluvaatega. Seltskonnas alati lõbus ning jutukas ja teiste lõbustuseks „laob kaarte välja“.

Tal on kindel tahtmine ülikooli astuda — arstiks öppima.

Klassiööd:

V. A i t, M. K u t s a r, L. K ä o s a a r.

Aleksei Jürgens. Lex Jürgens, vanematepoolt ristitud Alekseiks, on Pärnu meesgümnaasiumi aktiivsemaid abituriente. Sündind on ta Tapal — 1915. 7-aastaselt läks ta kooli — ja seda juba Sindis, kuna vanemad vahepääl asusid sinna. Alles V klassi pääsedes asus A. J. Pärnu, et siin alles lõplikult rakenduda töhe.

Juba algkoolis võttis A. J. osa karskusringi tööst ja selle ideid propageerima hakkas ta ka keskkoolis. Pääsedes öp.-üh.

„Pyjde“ juhatusse ja hiljem esimeheks, peab otse imestama, kunas talle veel aega jääb õppida reaalseid tarkusi. Nimelt on ta ideeline realist. Elu ta idealiseerituna ei vaata. Isegi kirjanduses tunnistab ta loomulikult ainult realismi tooteid. „Pyjdes“ viib ta vähemalt igas veerandaastas läbi mõne reformi ja igasuguseid loenguid ja huviõhtuid korraldab ta igal nädalal vähemalt ühe.

Pääle „Pyjde“ korraldas A. J. ka osa „Spordiringi“ asjadest, kuid nüüd pidi ta säält vabastuma, kuna skautmalevas tal rühmapäälükuna kulub küllaltki energiat. Sarnasel energilisel töötamisel ühiste huvide eest noorté kasuks A. J. muidugi ei saa taotella cum laudet. Kuid see teda, enda ütéluse järgi, ei huvitagi palju. Peaasi, et ka tulevikus, reaalelus, asi, millisele käed pandud külge, nihkuks edasi.

A. M u r d.

Hääd kirjandust.

Jens Peter Jacobsen: *Niels Lyhne*. Taani keelest tõlkinud Karl Freiberg. Eesti Kirjand. Seltsi kirjastus. Tartus, 1930. Hind 3 krooni.

Raamat, mida küllalt veenvalt ei mõista soovitada kõigile, kellele lugemine pole ajaviite-asi. (Ja seda ta ei tohiks olla kellelegi „Kevadiku“ lugejaist!) Raamat, mis on sügavalt autori kodumaine, taanipärane ning samavõrd üldinimlik.

Autorist teame: sündis möödunud sajandi esimesel poolel (1847) Thistedis kaupmehe pojana. 1868 sai üliõpilaseks. Kuid katkestas varsti siiski teadusliku töö ning andus kirjandusele.

Ajal, mil ta asus oma esimese nimekama teose „Marie Grubbe“ kirjutamisele, (1873) ta haigestus tiisikusse. Kogu järgnev aastakümme kuni surmani oli visa võitlus pentsiku tõvega, mille vältel siiski küpsesid ta nimekaimad teosed: eelmainitu ning enne kõike „Niels Lyhne“.

— „Kõik, mis ta näeb, valatakse originaalsesse vormi. Vorm on temal omapärane kuni kunstlikkuseni, südamlikkus ulatub haigluseni.“ — Nii iseloomustab Georg Brandes J. P. Jacobseni loomingu esilaadi. Ning vaevalt suudab keegi olla selles tabavam. Kõige ilmekam on ta stiiliküllus just „Niels Lyhnes“. See raamat jääb meelde, on unustamatu.

Ei saa öelda, et kogu see teos oleks oma ehituselt äärmiselt raskepärane ning komplitseeritud. Hoopis vastupidi, säält leidub osi, milles suurel meistril just äärmise lihtsuse, ja kui võiks öelda vahetu kirjeldava vaatluse kaudu õnnestub haarata lugejat hingepõhjani.

Ta sõnad pole otsitud ridade täiteks. Kui neid on sõelutud loomingu ääsitulel, siis selleks, et küllalt tugevalt kiirguks neist nende varjul peituv elamuslik jõud. See viimane haarab lugeja mingi imelise lummutisena. Ning selles peitubki meisterteose sangarlikkus.

R o b. G r a u b e r g.

A n d r è G i d e: *Vatikani keldrid*. Tõlkinud Johannes Semper. Eesti Kirjanduse Seltsi kirjastus. Tartus, 1930. 310 lk. Hind 3 kr. 50 s., köites 4 kr.

Tõlkija on raamatut nimetand „satiiriliseks seiklusromaaniks“, kuid tõelisele seiklusromaanile läheneb teos ainult sündmustiku põnevuse ja päädpöörivate situatsioonidega, täielikult puudub aga tavaline seiklusromaan pinnapäälus, psühholoogiline hõredus ja probleemitus.

Kogu raamatu kestel põimub sündmustik päätegelase Lafcadio ümber, kelle suu, toiming ja terve olemise kaudu autor on esitand oma tiheda probleemistiku.

Gide on selles teoses (nagu enamikus teisteski) oma pilke terava otsa suunand katolitsismi pahedele, eeskätt paavstide narruste vastu. Edasi kriipsutab autor alla elu ja kirjanduse kaugust teineteisest. Kõigi ta ideede teostajaks on Lafcadio, sotsiaalselt küll õigustamata kuju, kuid psühholoogiliselt mitte vähem huvitav kui Dostojevski Raskolnikov.

Iga arenend lugeja leiab teoses kahtlemata suuri väärtusi.

K. K.

OTTO IBIUS.

Uuest elevusest üliõpilaskarskusliikumises.

Eesti üliõpilaskarskusliikumist on kandnud 1920. a. alates Eesti Üliõpilaste Karskusühendus (EÜKÜ). Viimaseil ajal aga ilmnes tundemärke, mis näitasid, et EÜKÜ ei suuda siiski täiel määral teostada karskustööd akadeemilises pereselles ulatuses nagu see oleks vajaline. Suur hulk karskeid ksv! ksv! jäi EÜKÜ-st

eemale. Üha kitsamaks tõmbuvad majanduslikud võimalused sundisid koondama jõudu, aega ja raha — ülikooli kiiremaks lõpetamiseks; ja kui oldi juba organiseerund mõnda intiiorganisatsioon, siis leidis mõnigi, et tal ei jatku enam küllaldaselt aega ja raha EÜKÜ jaoks, ja soovides hoiduda muutumast EÜKÜ-le vaid

kohuseid poolikult täitvaks liikmeks, pidas õigemaks lahkuda EÜKÜ-st. Nii aga tekkis hädadoht, et need kõrvalejääjad võiksid kaotada üldse kontakti karskusliikumise, millise vältimiseks asuti otsima teid, kuis neid siduda karskusliikumisega viisil, mis nõuaks vähem aega ja kulu. Tekkis mõte: asutada Akadeemiline Karskusühing (AKÜ), mis nõuaks oma liikmeilt üsna vähesel määral aega ja tööd, hoiaks aga ometigi sideme akadeemilise pere ja karskusliikumise vahel tugevana.

Mõttest sai sõna ja sõnast tegu. On koostet AKÜ põhikiri (ja esitet Ülikooli Valitsusele kinnitamiseks) ning valitud ajutine juhatus koosseisus: mag. A l e k s a n d e r E l a n g o, stud. H e n n S a r v ja stud. E d u a r d T r e u. Juba käesoleval semestril on oodata uue org-i töhe asumist.

Nii hoolitsevad üliõpilaskonna karskendamisest edaspidi 2 puht-karskusorg-i, lisaks karskustoimkonnad muus karskusmeelseis üliõpilasorganisatsioon ("Liivikas", „Veljestos“ ja „Ühenduses“).

On selge, et ülesandeid jätkub mõlemale. AKÜ ülesandeks jääb puhtakadeemiline karskustöö: karskusküsimuse teaduslik uurimine, teadusliku karskusajakirja väljaandmine ja karskusküsimuse selgitamine avalike ettekannete kaudu. EÜKÜ aga jääb selle kõrvale püsima senise-ilmelisena (pool-intiimorg-ina) või

muutub vahest veidi enamgi intiimorganisatsioon laadiliseks. On päris kindel, et jääb tarve sellise org-i järele, kus just aktiivsemad karsked akadeemilise pere liikmed tunneksid end ühise perena ja passiivsemadki leiaksid kaaslasilt kas või moraalsetki tuge karskena püsimiseks, kus viljeldaks karskeid seltskondlikke kombeid, kasvatetaks karskustegelasi jne.

Igatahes näib praegu nii, et AKÜ kujuneb laiemate ringkondade koondajaks, kuna EÜKÜ jääb väiksema, karskusliikumisel enam aega ja huvi pühendava ja karske seltskonna järele tarvettundjate koondiseks, kelle kasvatavas põues peaks arenema AKÜ-legi edaspidi tegelasi.

AKÜ asutamise ja kindlasti süveneb karskustöö akadeemilises peres — on lootusiandvaid endeid.

Ka EÜKÜ on ületamas kauakestnud kriisi. Valitseb uus elavus tegevuses, tuleb juurde uusi aatekaaslasi. Surmamõtted on heidet kõrvale ja asutud kavalindla tegevuse korraldamisele. Igale reed koguneb EÜKÜ pere järjekindlalt korraldetaavaile koosviibimisele.

Käesoleval poolaastal (1934. a. I sem.) kuuluvad juhatusse üliõpilased: A k s e l M a r k (esimees), O t t o I b i u s (abisimees), A d e l e L ü b e k (sekretär), H e l g a R e i t s n i k (abisekretär), B e n i t a L a b i (laekur).

Liidu kroonikat.

ENK X asemikekogu istung

peeti 29. XII 1933 E. Karskusl. ruumes. Osa võttis 18 org-i 27 hääleõigusliku asemikuga (sõnaõigusega hulk kirjavahetajaid liikmeid ja kursuslasi). Kinniteti 1933. a. tegevus- ja kassaaruanne. Võeti vastu 1934. a. tegevuskava ja eelarve. Valiti Liidu juhatusse (3-e liisuga väljalangenu kohale): E d. T r e u, F r. O l u p ja G. K i n k; juhatusse kandidaadeks: V. N i i l u s, O. I b i u s, A. S a r a l ja J. J a a g u n d. Revisjonikomisjon valiti: A l. K a e l a s, E d. K u b j a s ja H. M ä e l o; kandidaadeks: A. K a n s v e i ja H. S a r v.

ENK III deklamatsioonivõistlus

leidis aset 31. XII 1933 ülalnimetat ruumes. Osavõtjaid 7 (4 väljaspool Tartut). Žürii koosseisus hra-d dr. V. Hion, P. Vihalem ja V. Ratassep tunnistas M a r e t

S u i t s u (Tartu) ja M e t a A m o s ' e (Narva) II ning A i n o H u r d a III auhinna vääriliseks. Deklamatsioonivõistlusele järgnes .

„K e v a d i k u“ - õ h t u, kus M a l l S a r v mängis klaveril, I. V i l i p esitas laule ning M. S u i t s deklamatsioon „Kevadikust“. Kõnelesid H. M a r k ja E. L a s s e n.

Juhatus ametite jaotus

kujunes 12. I 1934 järgmiseks: F r. O l u p — esimees, H. M a r k — abiesimees, E d. T r e u — pääsekretär, M a l l S a r v ja V. N i i l u s — sekretärid, G. K i n k — laekur ja A. U i b o — arhivaar. Juhatus poolt valiti „K e v a d i k u“ t o i m e t a j a k s edasi F r. O l u p (toimetuse uut koosseisu vt. alt) ja

B ü l l e t ä ä n i t o i m e t a j a k s H. M a r k.

„Kevadik“ ilmub — 6 nr.-it aastas. Tellimishind 1/1 a. 60 s., 1/2 a. 30 s., üksiknr. 15 s.

Väljaandja: Eesti Noorsoo Karskusliit. Vastutav toimetaja: mag. phil. Alfred Koort. Tegevtoimetaja: Friedrich Olup. Toimetuse liikmed: Silla Aun, Robert Grauberg, Aino Hurt, Otto Ibius, Eugen Lemberg, Eduard Kubjas, Helgi Puusepp, Karl Sokka, Oie Sõster (toimetuse sekretär).

Toimetuse aadress: Tartu, Gustav-Adolfi t. 18—2, postk. 86, telefon 404.

Hakkas ilmuma

Noorsoo-organisatsioonide Juht

Eesti Noorsoo Karskusliidu bülletään,
mille ülesandeid toimetaja Heinrich Mark määritleb esikirjutises „Uut
üritust alates“ järgmiselt:

- 1) anda võimalikult konkreetseid metoodilisi instruktsioone kohapäälseile juhtidele;
- 2) anda tegevus- ja töökavu vastavalt tööhooajale;
- 3) anda kõnede ja referaatide konsepte;
- 4) informeerida liikmeid-orge ENK juhatuse tegevusest;
- 5) asendada seniseid ringkirju.

„Noorsoo-organisatsioonide Juht“ ilmub 4 korda aastas mimeograafil paljundetuna ja saadetakse kõigile ENK liikmeile-organisatsioonidele tasuta kätte.

Kes soovivad „Noorsoo-organisatsioonide Juhi“ endile isiklikult muretseda, võivad selle Liidust tellida: aastakäik 40 s., üksiknumber 10 s.

„Noorsoo-organisatsioonide Juhi“ esimene number ilmus juba veebruaril algul. Sisu:

Noorsooringide töökava 1934. a. I sem. — Ed. Treu;
Individaalse tööviisi rakendusest õpilasringides — Joh. Käis;
„Kevadikule“ 1000 uut tellimist! („Kevadiku“-aktsiooni kava, „Kevadiku“-
õhtute korraldamine jne.) — G. Kink;
ENK 1934. a. tegevuskava;
Eesti Noorsoo Karskusliidu 1933. a. tegevusaruanne;
Eesti Noorsoo Karskusliidu 1933. a. kassa-aruanne.

„Noorsoo-organisatsioonide Juht“ nr. 2 ilmub aprilli algupoolel.
Sisu „koosolekute juhatamisest“ — dir. V. Tubin jm.

1933. a. jõuludeks ilmus Eesti Karskusliidu ja Eesti Noorsoo
Karskusliidu kirjastusel

Uus noorte laulik „Ühislauluvara“

E. Kubjase, Ed. Treu ja J. Tõlp'i toimetusel.

Hind à 25 senti ja juhul, kui ostetakse vähemalt 5 laulikut korraga,
à 20 senti.

==== Laulik sisaldab 159 ühislaulu. ====

Ilmus

LOODUSE KULDRAAMATU III sari.

K. MICHAELIS: Bibi ja Ole. K. MAY: Winnetou jälgedes. H. SIEN-KIEWICZ: Quo vadis. V. RAKOSI: Noored kangelased. A. SEWALL: Ühe hobuse elulugu. J. FABRICIUS: Kippar Bontekoe laevapoisid (2 raamatut). H. LOFTING: Doktor Dolittle. F. H. BURNETT: Väike printsess. K. HÄNNINEN: Laane kuningas. J. BENNETT: Puuris löoke. J. VERNE: Tsaari kuller. E. SETON-THOMPSON: Väikesed metslased.

Kokku 13 köidet, 3.264 lk. Ligi 300 ühevärvilist pilti tekstis ning 40 värvipilti eri tahvlitel.

Sarja hind kohemakstavas rahas ühes koju kättesaatmisega 25 krooni. Järeilmaksuga 27 krooni.

• ÜKSIKRAAMATU HIND 2 kr. 70 senti.

Tellida võib otse K.-Ü. „Looduselt“ Tartus, igast raamatu-kauplusest, kirjastuse esindajailt ja kõigis postiasutistes, makstes raha K.-Ü. „Looduse“ posti jooksvale arvele nr. 2055.

K.-Ü. „LOODUS“ — TARTUS.

Noorsoo enesekasvatuse ja elureformi ajakiri

„Kevadik“

algab oma 11-dat aastakäiku uues kuues ja uudse huviküllase noortepärase sisuga.

Kevadiku kaastöölisiks on peamiselt noored ise, kellelt oodetakse edaspidigi rohket kaastööd: ilukirjanduslikke palasid, artikleid, ülevaateid kohapäälsest tegevusest, linool- ja puulõikeid, fotosid jm. — kõike mida võiks kasutada ajakirja veergudel. Aga Kevadikus kirjutavad ka noortesõbralikud õpetajad, kirjanikud jt.

Kevadikku peaksid tellima kõik keskkooli- ja erksamad maanoored ning noorte vanemad ja õpetajad.

Noored, ärge unustage oma avalikku häält!

Lugege Kevadikku!

Tellige Kevadikku!

Levitage Kevadikku!

== *Tehke Kevadik'ule kaastööd!* ==